

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO PAGĖGIŲ ALGIMANTO MACKAUS GIMNAZIJOJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Pagėgių Algimanto Mackaus gimnazijoje (toliau - gimnazija) tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 patvirtintomis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis bei Pagėgių savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. A1- patvirtintu Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Pagėgių savivaldybės mokyklose tvarkos aprašu.

2. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo gimnazijoje tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato gimnazijos prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugiai nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkai kurti gimnazijoje.

3. Prevencijos tikslas – sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdomuisi palankią aplinką gimnazijoje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklaunami ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas gimnazijoje susijęs su emocine mokinių, gimnazijos darbuotojų, tėvų (toliau – gimnazijos bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

4. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus gimnazijos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai gimnazijai taikomos prevencijos priemonės nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, amžiaus, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

5.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti

psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir / ar užgauliojant) ir / ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.1.1. *žodinės patyčios*: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.1.2. *fizinės patyčios*: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.1.3. *socialinės patyčios*: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.1.4. *patyčios kibernetinėje erdvėje*: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir / ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešas gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.2. **Patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama.

6.3. **Besityčiojantysis** – mokinys ar suaugusysis, inicijuojantis patyčias ir / ar prisidedantis prie jų.

6.4. **Patyčias patiriantis suaugusysis** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

6.5. **Patyčių stebėtojas** – mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias.

6.6. **Prevencinė veikla** – planingų ir sistemingų priemonių veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis gimnazijos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

6.7. **Patyčių intervencija** – gimnazijos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų gimnazijos darbuotojų (toliau – gimnazijos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

6.8. **Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui ir valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6.9. **Socialinės ir emocinės kompetencijos** – mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo, kiti socialiniai įgūdžiai.

7. Gimnazijos bendruomenė, vykdydama smurto ir patyčių prevenciją ir intervenciją gimnazijoje vadovaujasi Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Rekomendacijomis dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams, Gimnazijos nuostatais, Vidaus darbo tvarkos taisyklėmis, Mokymo sutartimi, Mokytojo pareigybės aprašu, gimnazijos direktoriaus įsakymais, šiuo tvarkos aprašu ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais smurto ir patyčių prevenciją ir intervenciją.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

8. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o jos vykdyme dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

9. *Gimnazijos direktorius* yra atsakingas už šios tvarkos parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, vykdymą ir pristatymą gimnazijos bendruomenei.

10. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja direktoriaus paskirtas gimnazijos *Vaiko gerovės komisijos pirmininkas*, kuris kasmet:

10.1. inicijuoja ir koordinuoja gimnazijos bendruomenės anoniminės apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus.

10.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias ir atlieka jų analizę;

10.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

10.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

10.5. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos srityje ir kitais klausimais;

10.6. atlieka kitus gimnazijos Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

11. *Klasių vadovai* kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurto ir patyčių atvejus, informuoja Vaiko gerovės komisijos pirmininką apie prevencijos ir intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

12. Patyčias patiriantis *mokinys* ar patyčių stebėtojas, matęs ir žinantis apie patyčias, privalo nedelsiant informuoti bet kurį gimnazijos darbuotoją, kuriuo pasitiki.

13. Patyčias patiriančio *mokinio tėvai* (globėjai, rūpintojai) arba tėvai (globėjai, rūpintojai), žinantys apie klasėje vykstančias patyčias:

13.1. nedelsiant informuoja klasės vadovą ir/ar socialinį pedagogą, ir/ar administracijos atstovus apie mokinio patiriamas patyčias jiems patogiu būdu (telefonu, elektroniniu laišku, žinute el. dienyne ar asmeniškai);

13.2. sužinoję apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje panaudojus vaizdinę informaciją atvejį, ir smurtaujančio, ir smurtą patiriančio nepilnamečio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai), privalo apie tai pranešti LR ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

14. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais *kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas* nedelsiant reaguodamas:

14.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

14.2. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar gimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz. policija, greitoji pagalba);

14.3. informuoja klasės vadovą, budintį pedagogą arba administracijos atstovą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias. Elektroninių patyčių atveju pateikia išsaugotus įrodymus;

14.4. kai smurto ir patyčių situacijoje vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys – informuoja klasės vadovą ir gimnazijos direktorių.

15. *Klasės vadovas*, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, smurtą:

15.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių/smurto atvejis;

15.2. pasitvirtinus patyčių atvejui, užpildo pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (priedas Nr.2), ją registruoja smurto ir patyčių atvejų registracijos žurnale (priedas Nr.1). Žurnalas saugomas mokytojų kambaryje;

15.3. primena asmeniui, kuris smurtauja ar tyčiojasi, gimnazijos vidaus darbo tvarkos taisyklės taisyklės;

15.4. organizuoja individualius pokalbius su patyčių ir smurto atvejų dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose, bendradarbiauja su socialiniu pedagogu ir psichologu;

15.5. vykdo tolesnę patyčių ir smurto situacijos stebėseną;

15.6. kartojantis smurto ir patyčių situacijai, informaciją perduoda Vaiko gerovės komisijos pirmininkui ir pateikia visas turimas užpildytas formas ar turimą informaciją raštu.

16. *Vaiko gerovės komisijos pirmininkas:*

16.1. gavęs informaciją apie pasikartojusį smurto ir patyčių atvejį, priima sprendimą dėl švietimo pagalbos priemonių taikymo. Prireikus inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį atvejui aptarti ir situacijai įvertinti;

16.2. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, psichologo, socialinio pedagogo pagalba, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

16.3. ypatingais atvejais (esant fiziniam smurtui), arba jei numatytas veiksmų planas teigiamo rezultato neduoda, smurto ir patyčių sustabdyti nepavyksta, informuoja gimnazijos direktorių ir rekomenduoja kreiptis į kitas pagalbą teikiančias institucijas;

16.4. kibernetinių patyčių atveju pateikia pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt jei:

16.4.1. panaudota vaizdinė informacija yra viešas kibernetinėje erdvėje patyčių ir smurto atvejis;

16.4.2. informacija yra vieša, kuri pagal Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymą yra priskiriama draudžiamai skleisti informacijai;

16.5. sistemina ir analizuoja pranešimų apie patyčias, kur vienas patyčių dalyvis suaugęs bendruomenės narys, formas.

17. *Gimnazijos direktorius*, gavęs informaciją apie administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo patiriamas patyčias arba jiems pasityčiojus iš mokinio nedelsiant išsiaiškina situaciją ir priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo.

18. Visiems smurto ir patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama psichologo, socialinio pedagogo, mokytojų ar mokytojo padėjėjo pagalba. Tais atvejais, kai reikalinga kitų švietimo pagalbos specialistų pagalba ar yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo pagalba ar ją teikti gimnazijoje netikslinga, gimnazijos Vaiko gerovės komisija rekomenduoja kreiptis į kitas pagalbą teikiančias institucijas.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

20. Visi gimnazijos mokiniai, mokinių tėvai, pedagogai ir pagalbos specialistai su šiuo Tvarkos aprašu kiekvienų mokslo metų pirmąją savaitę supažindinami e-paštu ar žinute per e. dieną. Tvarka primenama tėvų susirinkimo metu.

21. Tvarkos aprašas skelbiamas gimnazijos internetinėje svetainėje.

22. Įgyvendinant Tvarkos aprašą remiamasi Patyčių mažinimo strategija.

PAGĖGIŲ ALGIMANTO MACKAUS GIMNAZIJA**SMURTO IR PATYČIŲ ATVEJŲ****REGISTRACIJOS ŽURNALAS**

F -fizinės
 Ž - žodinės
 K -kibernetinės
 S -socialinės

M - mokinys
 S - suaugęs bendruomenės narys

Atvejo Eil. Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos	Smurto ir patyčių pobūdis: F, Ž, K, S	Smurtą patiriantis asmuo (M, S)	Smurtaujantis asmuo (M, S)	Pastabos

PAGĖGIŲ ALGIMANTO MACKAUS GIMNAZIJA
PRANEŠIMAS APIE SMURTĄ IR PATYČIAS

Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias:	
Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____ .	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <u>patyrusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <u>kuris tyčiojosi</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <u>stebėjusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Gimnazijos pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su:

Vaiku, patyrusiu patyčias:	
Vaiku, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais gimnazijos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

**PAGĖGIŲ ALGIMANTO MACKAUS GIMNAZIJOS
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS**

